

14. Gifted children's centers [Electronic resource]. - Mode of access: <https://cutt.ly/BQSY2hZ> - Title from the screen.
15. Gifted children in Finland [Electronic resource]. - Mode of access: <https://cutt.ly/6QS87ss> - Title from the screen.
16. Gifted children problems [Electronic resource]. - Mode of access: <https://cutt.ly/SQSYpHW> - Title from the screen.
17. Gifted children problems. [Electronic resource]. - Mode of access: <https://cutt.ly/XQSYQE2> - Title from the screen.
18. Gifted children projects [Electronic resource]. - Mode of access: <https://cutt.ly/cQSOsfH> - Title from the screen.
19. Gifted children projects [Electronic resource]. - Mode of access: <https://cutt.ly/cQSOuyo> - Title from the screen.
20. Gifted children networks [Electronic resource]. - Mode of access: <https://cutt.ly/kQSIUjk> - Title from the screen.
21. Gifted children networks [Electronic resource]. - Mode of access: <https://cutt.ly/wQSIInPj> - Title from the screen.
22. Ricks Center for Gifted Children [Electronic resource]. - Mode of access: <https://www.du.edu/ricks/> - Title from the screen.

Засєкіна Т. М.,

*доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник,
заступник директора з науково-експериментальної роботи
Інституту педагогіки НАПН України,
zasekina.t@gmail.com*

Науменко С. О.,

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу моніторингу
та оцінювання якості загальної середньої освіти
Інституту педагогіки НАПН України,
sveta_naum@ukr.net*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ У ЗМІСТІ МОДЕЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ ДЛЯ 5–6 КЛАСІВ

У матеріалах конференції здійснено аналіз чотирьох модельних навчальних програм інтегрованих курсів з природничої освітньої галузі для адаптаційного циклу (5-6 класів) закладів загальної середньої освіти (2021 р.). Висвітлено зміст курсів модельних навчальних програм і структуру їх побудови. Зроблено висновок, що всі чотири модельні навчальні програми дають гарну базу для предметного вивчення природничих предметів (біології, географії, фізики, хімії) у наступних класах базової середньої освіти (у 6-9 класах).

Ключові слова: модельна навчальна програма; інтегрований курс; адаптаційний цикл; природнича освітня галузь.

The conference materials analyzed four model curricula of integrated courses in the field of natural education for the adaptation cycle (grades 5-6) of general secondary education (2021). The content of model curriculum courses and their structure are highlighted. It is concluded that all four model curricula provide a good basis for the subject study of natural subjects (biology, geography, physics, chemistry) in the next grades of basic secondary education (grades 6-9).

Keywords: model curriculum; integrated course; adaptation cycle; natural education.

З 2022/2023 навчального року національна реформа шкільної системи освіти «Нова українська школа» розпочне поетапно запроваджуватися у базовій середній освіті (гімназії). Для цього навесні 2021 р. авторськими колективами здійснювалось розроблення модельних

навчальних програм для базової середньої освіти: для всього рівня (5-9 класи) та окремо для адаптаційного циклу (5-6 класи) і циклу базового предметного навчання (7-9 класи). Адже, нові модельні навчальні програми стануть основою для розроблення нової навчальної й навчально-методичної літератури для учнів 5-9 класів.

Наразі ті модельні навчальні програми, які пройшли експертизу, за рішенням науково-методичних комісій отримали гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» та розміщені на сайті Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» (далі – Інститут модернізації змісту освіти) (<https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/>).

З 2022/2023 навчального року за новими підручниками для 5 класу, створеними на основі модельних навчальних програм (2021 р.), розпочнеться навчання у 5 класах всіх закладів загальної середньої освіти України. У 2021/2022 навчальному році модельні навчальні програми будуть впроваджуватися у 5 класах пілотних закладів загальної середньої освіти, які є учасниками інноваційного освітнього проекту всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 02 квітня 2021 року № 406.

Нині на сайті Інституту модернізації змісту освіти розміщено чотири модельні навчальні програми інтегрованих курсів для адаптаційного циклу (5-6 класів) закладів загальної середньої освіти, що реалізують природничу освітню галузь: «Пізнаємо природу» (автор – Т. В. Коршевнік) [1], «Пізнаємо природу» (авторський колектив: Д. Д. Біда, Т. Г. Гільберг, Я. І. Колісник) [2], «Пізнаємо природу» (авторський колектив: Р. В. Шаламов, М. С. Каліберда, О. В. Григорович, С. С. Фіцайло) [3] та «Природничі науки» (авторський колектив: Ж. І. Білик, Т. М. Засекіна, Г. А. Лашевська, В. С. Яценко) [4]. Кількість модельних навчальних програм не є остаточною. Адже, як зазначається на сайті Інституту модернізації змісту освіти, «авторські колективи і в подальшому можуть розробляти такі програми для впровадження нового змісту базової середньої освіти в освітній процес закладів загальної середньої освіти» [5].

Аналіз існуючих нині чотирьох модельних навчальних програм інтегрованих курсів з природничої освітньої галузі для адаптаційного циклу (5-6 класів) закладів загальної середньої освіти [1; 2; 3; 4] показав, що ці курси є пропедевтичною основою вивчення природничих наук (біології, географії, фізики, хімії) у базовій середній освіті. Під час вивчення цих курсів учні 5-6 класів отримують знання, вміння, навички тощо з біології, географії, фізики і хімії пізнаючи навколишній світ (рослин, тварин, себе, Всесвіту тощо) у його єдності й цілісності. Так, темами у модельних навчальних програмах є: «Вивчаємо живу природу Землі», «Пізнаємо організм людини в його середовищі існування» [1], «Пізнаємо будову речовини», «Пізнаємо нашу планету» [2] тощо (див. табл. 1). Наприклад, під час опанування розділу «Досліджуємо обмін і перетворення енергії й речовин» у 5 класі учні вивчають види і джерела енергії та її перетворення в живій і неживій природі; білки, жири, вуглеводи; будову організму рослини; енергетичні проблеми в Україні і світі та способи їх розв'язування тощо [4], а розділу «Пізнаємо явища природи» у 6 класі – біологічні (живлення, дихання, подразливість, рухи, розмноження, ріст і розвиток організмів), астрономічні (Земля і Місяць), фізичні (механічні, теплові, електричні, світлові, звукові) явища та речовини і їх зміни (суміші) [2].

У модельних навчальних програмах передбачено пізнання учнями 5-6 класів будови рослин, тварин, людини і клітини; процесів життєдіяльності рослин, тварин і людини; властивостей, будови і станів речовин; фізичних явищ, рухів і сил; будови Землі, її рельєфу, оболонок, Місяця, Сонячної системи; взаємозв'язків живої і неживої природи та між організмами і середовищем; впливу діяльності людини на навколишнє середовище тощо (див. табл. 1). У програмах важлива роль відводиться питанням охорони природи та питанням здоров'я людини та його збереження і зміцнення.

Таблиця 1

**Назви розділів, тем і підтем у модельних навчальних програмах інтегрованих курсів з природничої освітньої галузі
для адаптаційного циклу (5-6 класів) закладів загальної середньої освіти**

Класи	Назви модельних навчальних програм та їх автор (автори)			
	«Пізнаємо природу» (автор – Т. В. Коршевнік) [1]	«Пізнаємо природу» (авторський колектив: Д. Д. Біда та ін.) [2]	«Пізнаємо природу» (авторський колектив: Р. В. Шаламов та ін.) [3]	«Природничі науки» (авторський колектив: Ж. І. Білик та ін.) [4]
1	2	3	4	5
5 клас	<i>Тема 1. Вчимося досліджувати природу.</i> Для чого та як досліджують природу. Що повинен знати і вміти природодослідник. <i>Тема 2. Досліджуємо тіла, речовини, явища.</i> Які властивості мають тіла і речовини та як це пов'язано з їхньою будовою. Які зміни відбуваються з тілами й речовинами. <i>Тема 3. Дізнаємося про Землю і Всесвіт.</i> Яку будову має планета Земля. Як рухається наша планета та відомості про Сонце й Місяць. <i>Тема 4. Вивчаємо живу природу Землі.</i> Хто належить до організмів та як їх вивчають. Що необхідно організмам для життя, як вони це отримують і використовують. Як організми взаємодіють з середовищем існування. <i>Тема 5. Пізнаємо організм людини в його середовищі існування.</i> З чого складається організм людини та від чого залежить його життєдіяльність. Що таке здоров'я, як його зберігати і зміцнювати. <i>Тема 6. Вчимося у природи і дбаємо про її збереження.</i> Що людина створила за природними зразками.	<i>Розділ 1. Пізнаємо світ науки.</i> Тема 1. Знайомство з наукою. Тема 2. Науковий метод пізнання. Тема 3. Фізичні величини та їхнє вимірювання. <i>Розділ 2. Пізнаємо будову речовини.</i> Тема 1. Тіла та речовини. Тема 2. Три стани речовини. Тема 3. Розчинні та нерозчинні речовини. <i>Розділ 3. Пізнаємо нашу планету.</i> Тема 1. Наша планета – Земля. Тема 2. Земля на глобусі і фізичній карті. План місцевості. Тема 3. Суходіл на Землі. Тема 4. Вода на Землі. Тема 5. Повітряна оболонка Землі. <i>Розділ 4. Пізнаємо різноманіття організмів.</i> Тема 1. Світ живих організмів. Тема 2. Клітина. Тема 3. Бактерії та віруси. Тема 4. Гриби. Лишайники. Тема 5. Рослини та їхнє різноманіття. Тема 6. Тварини та їхнє різноманіття. Тема 7. Таємниці організму людини. <i>Розділ 5. Пізнаємо себе і світ.</i> Тема 1. Ми і наше здоров'я. Тема 2. Ми та наше середовище життя Тема 3. Природні скарби України. Тема 4. Природа надихає.	<i>Розділ 1. Як вивчають природу.</i> Вступні заняття. <i>Тема 1. Спостереження і класифікація.</i> 1) Тривале спостереження за осінніми явищами в житті рослин. 2) Опосередковане спостереження за пожежею в природному середовищі (лісову, степову, лучну). 3) Вимірювання і порівняння масиву даних. 4) Визначення фізичної величини за результатами вимірювання. 5) Спостереження за зміною агрегатного стану. 6) Класифікація корисних копалин, гірських порід і мінералів. 7) Класифікація та порівняння тварин за способом руху. <i>Тема 2. Моделювання.</i> 1) Моделювання будови квітки. 2) Створення словесних моделей металів та порівняння їх (на прикладі залізного, алюмінієвого та мідного дротів). 3) Моделювання обертання Місяця навколо Землі. 4) Створення графічних моделей будови соковитих плодів рослин та їх класифікування. 5) Створення картосхеми прилеглої до закладу освіти території. <i>Тема 3. Експериментування.</i> 1) Дослідження швидкості випаровування	<i>Розділ 1. Досліджуємо світ науки.</i> Повторення за початкову школу. Наукові методи пізнання. Природничі науки. <i>Розділ 2. Досліджуємо світ навколо себе.</i> Речовина. Рух і взаємодія. Тепло. Світло і звук. Електрика і магнетизм. <i>Розділ 3. Досліджуємо обмін і перетворення енергії й речовин.</i> Джерела і види енергії. Збереження і перетворення енергії в живій і неживій природі.

Класи	Назви модельних навчальних програм та їх автор (автори)			
	«Пізнаємо природу» (автор – Т. В. Коршевинок) [1]	«Пізнаємо природу» (авторський колектив: Д. Д. Біда та ін.) [2]	«Пізнаємо природу» (авторський колектив: Р. В. Шаламов та ін.) [3]	«Природничі науки» (авторський колектив: Ж. І. Білик та ін.) [4]
1	2	3	4	5
	Як діяти задля збереження довкілля.		рідин (на прикладі води, етилового спирту та олії. 2) Дослідження умов проростання насіння рослин. 3) Дослідження росту паростків. 4) Дослідження залежності параметрів звуку від його джерела. 5) Дослідження твердості матеріалів і створення шкали твердості. 6) Дослідження складу ґрунту. 7) Дослідження стійкості ґрунту до водної ерозії на моделі. 8) Дослідження поведінки мокриць залежно від вологості повітря. 9) Дослідження впливу освітлення, температури та кількості вуглекислого газу на інтенсивність фотосинтезу. 10) Дослідження мікроскопічної будови рослин. <i>Підсумкові заняття.</i> (Методи пізнання природи: спостереження, класифікування, моделювання, експериментування.)	
6 клас	<i>Тема 1. Вчимося досліджувати природу.</i> Як розвиваються наукові знання про природу. Як проводити дослідження об'єктів та явищ природи. <i>Тема 2. Досліджуємо тіла, речовини, явища.</i> З чого складаються та як використовуються речовини. Які зміни відбуваються з тілами й речовинами. <i>Тема 3. Дізнаємося про Землю і Всесвіт.</i> Які зв'язки між оболонками Землі й людиною.	<i>Розділ 1. Пізнаємо світ науки.</i> Тема 1. Перший крок у науку. <i>Розділ 2. Пізнаємо явища природи.</i> Тема 1. Пізнаємо фізичні явища. Механічні, теплові, електричні, світлові та звукові явища. Тема 2. Пізнаємо речовини та їхні зміни. Тема 3. Пізнаємо астрономічні явища. Земля і Місяць. Тема 4. Пізнаємо біологічні явища. Живлення, дихання, подразливість, рухи, розмноження, ріст і розвиток організмів. <i>Розділ 3. Пізнаємо Сонячну систему.</i>	<i>Вступні заняття.</i> (Проблеми природничого змісту та розв'язання їх). <i>Розділ 2. Розв'язування проблем.</i> 1) Гриби та лишайники довкола нас. 2) Виявлення впливу людини на різноманіття рослин. 3) Як зберегти здорові зуби. 4) Очищення кухонної солі від нерозчинних домішок. 5) Визначення гідрофобності й гідрофільності речовин і матеріалів. 6) Вплив наявності мийних засобів на поверхневий натяг води.	<i>Розділ 1. Досліджуємо Землю.</i> Способи зображення Землі. Внутрішня будова Землі. Літосфера. Атмосфера. Гідросфера. <i>Розділ 2. Досліджуємо живе.</i> Ознаки живого. Клітина. Живлення. Дихання. Виділення.

Класи	Назви модельних навчальних програм та їх автор (автори)			
	«Пізнаємо природу» (автор – Т. В. Коршевніюк) [1]	«Пізнаємо природу» (авторський колектив: Д. Д. Біда та ін.) [2]	«Пізнаємо природу» (авторський колектив: Р. В. Шаламов та ін.) [3]	«Природничі науки» (авторський колектив: Ж. І. Білик та ін.) [4]
1	2	3	4	5
	З чого складається Всесвіт та як його досліджують. <i>Тема 4. Вивчаємо живу природу Землі.</i> Хто такі мікроорганізми та як їх вивчають. Як розмножуються, розвиваються і ростуть організми. Що допомагає людині зорієнтуватись в різноманітні організмів. Як організми взаємодіють між собою та середовищем життя. <i>Тема 5. Пізнаємо організм людини в його середовищі існування.</i> Що важливо знати про нервову систему, ріст та розвиток організму людини. Як знання, природа і техніка допомагають людині піклуватися про здоров'я. <i>Тема 6. Вчимося у природи і дбаємо про її збереження</i> Як людина використовує ідеї природи. Що робить людство для збереження природи.	Тема 1. Астрономічні інструменти та спостереження. Тема 2. Сонячна система. Тема 3. Всесвіт. <i>Розділ 4. Пізнаємо взаємозв'язки у природі.</i> Тема 1. Взаємозв'язки організмів з неживою природою. Тема 2. Взаємозв'язки між живими організмами. Тема 3. Взаємозв'язки організмів між собою та неживою природою в різних угрупованнях. Тема 4. Біологічні ритми організмів. <i>Розділ 5. Пізнаємо себе і світ.</i> Тема 1. Пізнай свої здібності. Тема 2. Мистецтво виживання. Тема 3. Як змінити світ на краще.	7) Порівняння життєвих циклів тварин. 8) Як виникає веселка: розкладання світла на спектр та змішування кольорів. 9) Оцінювання вартості експлуатації різних джерел світла в побуті. 10) Створення схеми харчових зв'язків у екосистемі. 11) Вивчення бактеріального забруднення побутових предметів. 12) Що відбувається під час скисання молока. 13) Як жили динозаври. 14) Визначення особливостей руху Землі навколо Сонця методом моделювання та тривалого спостереження. 15) Дослідження властивостей матеріалів і виробів з них (наприклад, для виготовлення посуду для гарячих напоїв). 16) Дослідження умов виникнення та припинення горіння. 17) Різноманіття календарів та періодичні явища на небосхилі. 18) Мікросвіт наших водойм та акваріумів. 19) Як протидіяти епідеміям. <i>Підсумкові заняття.</i> (Як я користуватимуся науковими здобутками в моєму житті).	Розмноження Ріст і розвиток. Організм як єдине ціле. <i>Розділ 3. Досліджуємо життя на Землі.</i> Середовища існування: водне, повітряне, наземне. Екосистеми. Біосфера. Гіпотези утворення Землі. Гіпотези походження життя на Землі. Унікальність людства. <i>Розділ 4. Досліджуємо діяльність людини.</i> Населення планети. Речовини й ресурси, що використовує людина. Техніка і технології, що розробила людина. Вплив людини на навколишнє середовище. Сталий / збалансований розвиток.

У модельних навчальних програмах авторів: Т. В. Коршевніук [1], Д. Д. Біди та ін. [2], Ж. І. Білик та ін. [4] передбачено під час опанування учнями змісту теми (тем) проведення досліджень (дослідів), наприклад, на розділення сумішей (фільтрування, випаровування тощо), на швидкості поширення звуку в різних середовищах, на спостереження явища дифузії та інші дослідження. Ці дослідження (досліди) допоможуть учням краще зрозуміти матеріал теми.

У модельній навчальній програмі авторів Р. В. Шаламова та ін. [3] проведення учнем певного методу дослідження (спостереження, експерименту тощо) є основою опанування кожної теми і підтеми, під час виконання якого учні здобувають певні знання, вміння, навички тощо. Наприклад, під час моделювання будови квітки учні вивчають будову квітки, дізнаються про значення квітки в житті рослини та використання квіток людиною тощо; під час оцінювання вартості експлуатації різних джерел світла в побуті – вивчають поняття: «потужність», «напруга», «сила струму», «електричний ланцюг», «джерело струму», знайомляться з приладами для вимірювання параметрів електричного струму та із побутовими споживачами електрики, оцінюють вплив використання електричних споживачів різної потужності на родинний бюджет і стан довкілля, усвідомлюють необхідність економного використання електроенергії тощо. Адже, на думку авторів цієї програми – Р. В. Шаламова та ін., «головною ідеєю інтегрованого курсу є підтримання й розвиток у підлітків інтересу до природи, її пізнання та вивчення, а не надання їм готових знань про навколишній світ» [3, с. 2]. Навіть назви тем і розділів у модельній навчальній програмі авторів Р. В. Шаламова та ін. [3] відповідають назвам методів досліджень: «Тема 1. Спостереження і класифікація»; «Тема 2. Моделювання»; «Тема 3. Експериментування» (у 5 класі); «Розділ 2. Розв'язування проблем» (у 6 класі) (див. табл. 1). При цьому у темі «Моделювання» передбачено моделювання обертання Місяця навколо Землі, створення словесних моделей металів та порівняння їх тощо, у темі «Експериментування» – дослідження швидкості випаровування рідин, залежності параметрів звуку від його джерела, дослідження мікроскопічної будови рослин тощо; у розділі «Розв'язування проблем» – очищення кухонної солі від нерозчинних домішок, з'ясування причин виникнення веселки (розкладання світла на спектр та змішування кольорів), вивчення бактеріального забруднення побутових предметів, як протидіяти епідеміям тощо.

У модельних навчальних програмах авторів: Т. В. Коршевніук [1], Д. Д. Біди та ін. [2], Ж. І. Білик та ін. [4] для стимулювання пізнавальної самостійної діяльності учнів передбачено здійснення учнями навчальних проєктів, наприклад, інформаційного мініпроєкту «Дари лісу» [2], «Відтворення технології виробництва борошна чи будь-якої традиційної в харчуванні каші («Артек», «Полтавська», «Вівсяні пластівці») або сухих сніданків» [4], проєкту «Світ без електрики: переваги і недоліки» [1] тощо. А для посилення практичної спрямованості природничих знань і стимулювання інтересу учнів до пізнання природи – проведення тематичних навчальних екскурсій, наприклад, в теплицю або фермерське господарство [2], на присадибну ділянку (сад, город), на агрофірму та підприємство харчової промисловості [4], до обсерваторії, планетарію, краєзнавчого, природничого, анатомічного тощо музею та інші екскурсії [1].

Отже, проаналізовані нами чотири модельні навчальні програми інтегрованих курсів з природничої освітньої галузі для адаптаційного циклу (5-6 класів) закладів загальної середньої освіти [1; 2; 3; 4] досягають мети інтегрованого курсу й очікуваним результатом навчання. У них гармонійно поєднується матеріал природничих наук (біології, географії, фізики, хімії) разом із дослідженнями (дослідами) та навчальними проєктами. Зміст курсів модельних навчальних програм та їх структура побудовані на основі концентрично-спірального принципу. Тобто, знання, вміння і навички учнів 5 класу розширюються і поглиблюються в 6 класі.

Інтегровані курси є гарною основою вивчення природничих предметів (біології, географії, фізики, хімії) у базовій середній освіті (6-9 класах). Вони допоможуть учням сформувати цілісне уявлення про навколишній світ й усвідомити місце і ролі в ньому людини, сформувати систему цінностей, екологічну культуру, здоровий спосіб життя тощо, розвинути інтелектуальні, пізнавальні, дослідницькі, творчі, комунікативні здібності, вміння застосовувати засвоєні знання в повсякденному житті тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Коршевнік Т. В.) («Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)). Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»: веб-сайт. 36 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1gkUtn5LuHCaxHrZm-5x-8ASCI_DXfPmf/view (дата звернення: 04.08.2021).

2. Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Біда Д. Д., Гільберг Т. Г., Колісник Я. І.) («Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)). Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»: веб-сайт. 41 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZyHn0xenL-Samd4G4nsw2cyFr488aHZU/view> (дата звернення: 04.08.2021).

3. Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Шаламов Р. В., Каліберда М. С., Григорович О. В., Фіцайло С. С.) («Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)). Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»: веб-сайт. 51 с. URL: https://drive.google.com/file/d/16E0INMV6rPP5V11WXdr5hZixUgozH_lo/view (дата звернення: 04.08.2021).

4. Модельна навчальна програма «Природничі науки». 5-6 класи (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Білик Ж. І., Засекіна Т. М., Лашевська Г. А., Яценко В. С.) («Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)). Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»: веб-сайт. 26 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1pJq_wshmZ95_nInpm8sUPXPOjxROdg_t/view (дата звернення: 04.08.2021).

5. Модельні навчальні програми. Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»: веб-сайт. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/> (дата звернення: 04.08.2021).

Захар'єва Людмила Йосипівна

*Музичний керівник ЗДО №4 «Теремок»м. Дунаївці
dnzteremok4@ukr.net*

МУЗИЧНА ПЕДАГОГІКА КАРЛА ОРФА

Анотація: У статті розкрито особливості формування музичних здібностей дошкільників за методикою Карла Орфа та поради щодо музичного виховання дітей у сучасних дошкільних навчальних закладах.

Ключові слова: музичні інструменти, спів, рух, гра, ритміка, сенсорні відчуття, музичні іграшки.

Abstract: The article reveals the peculiarities of the formation of musical abilities of preschoolers according to the methods of Karl Orff and advice on musical education of children in modern preschool educational institutions.

Keywords: musical instruments, singing, movement, game, rhythmic, sensory sensations, musical toys.

*«Музика-необхідний душевний атрибут людського існування»
Арістотель.*

Час не стоїть на місці, все змінюється. Сучасна педагогіка не є виключенням. Все більше і більше в українській педагогіці розвивається та застосовується музична система німецького композитора Карла Орфа.